

C. K. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“, Dunaj V. Zentagasse 5.

Štev. 4.

V Trstu, v sredo 15. februarja 1911.

Leto IV.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrt leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Pavel Singer

Zopet je neizprosna smrt pokosila enega naših najboljših mož. Dne 31. januarja t. l. je umrl sodrug Pavel Singer. Bolehal je že dolgo časa in večkrat ga je bolezen prisilila, da je moral začasno prenehati s svojim delovanjem, a vedno je zopet nastalo upanje, da premaga trdna volja njegovo bolezen. Zadnja bolezen pa ga je popolnoma potlačila in ugrabila nemški socialni demokrati in sploh celej internacionalni vstrajnega boritelja.

Od meščanske demokracije, ki je tudi v Nemčiji že davno razpadla, je prišel Singer k socialni demokraciji in sicer v času, ko je bila od nasprotnikov najljubše napadana in preganjana: v času socialističnega zakona, s katerim je hotel Bismarck uničiti socialno demokracijo in preganjati socialistično prepričanje. Kar je oplašilo bojazljive, je dalo pogumnemu in neustrašnemu možu povod, pridružiti se preganjanim; Pavel Singer je prišel v stranko, ko so jo bojazljivi v obupnem begu zapuščali. Vse svoje delovanje je posvetil socialni demokraciji in mnogo pripomogel k njenemu sijajnemu razvoju. Čeravno je izšel iz meščanskih krogov, se je popolnoma strnil s stranko, ki mu je bila vse. On ni bil le vodja socialne demokracije, ki je na vzvišenih mestih v parlamentu, berlinski občini, strankinih zborih itd. deloval v imenu stranke; bil je tudi izvrsten organizator.

Singer je vedno ostal zvest svojim načelom. Bil jim je zvest ko je postal socialni demokrat, on, ki je bil zvest pristaša Iv. Jakobyja. Ivana Jakobyja je bil najuglednejši zastopnik konsekvantne demokracije v Prusiji. Ravno raditega je on, ki je že pred letom 1848 pogumno nastopal za pravice ljudstva in proti reprezentantom kraljevstva, ostal vedno bolj osamljen. Prej najuglednejšega moža meščanstva so vedno bolj zapuščali njegovi prejšnji prijatelji in občudovalci. Le mala peščica njih mu je ostala zvesta, med njimi tudi Singer. Jakoby je našel stiko s socialno demokracijo in njemu so sledili njegovi zvesti pristaši, v prvi vrsti ugleden berlinski trgovec, Pavel Singer. To je bilo koncem šestdesetih let. Celih štirideset let je stal Singer v vrstah socialne demokracije in nad petindvajset let je zastopal četrti berlinski volilni okraj v državnem zboru. Nad petindvajset let je bil v predsedstvu socialno-demokratske državnozbornske frakcije, v strankinem predsedstvu in berlinskem zboru mestnih poslancev ter dolgo časa v mednarodnem socialističnem biru.

Singer je še poznal Lassaleja in Marksa ter bil prijatelj Engelsu. Z Beblom in Liebknechtom ga je nemški proletarijat stavil v eno vrsto. Bil je eden združiteljev delavskega razreda, ki so utrdili stranko, kadar so nasprotniki menili, da bo razpadla.

Nemška stranka bo Singerja močno pogrešala. Ne le raditega, ker je težko nadomestiti izkušenega, bistroumnega in v vseh zadevah dobro poučenega moža, temveč tudi, ker je bil kot zvest in vztrajen boritelj vsem priljubljen. Kako so pokojnika čislali in ljubili ne le njegovi pristaši, temveč tudi nasprotniki, dokazuje njegov pogreb, katerega se je vdeležila ogromna množica ljudi od najnižjih pa do najvišjih slojev. Zastopane so bile pri pogrebu vse korporacije, katerih član je bil pokojnik. Od 1. ure popoldne pa do 7. ure zvečer se je premikal sprevod od hiše žalosti na pokopališče. Ob krsti je govorilo več govornikov, ki so se poslavljali od svojega sobojevnika. Pevski zbor je zapel žalostinko: »Ein Sohn des Volkes«, ki je bila popolnoma na mestu, ker pokojnik je bil dejansko res sin ljudstva in tudi ostal do zadnjega diha. V zgodovini socialne demokracije pa bo neizbrisno ostalo ime Singerja, in zalujoči proletarijat ga ne bo nikdar pozabil.

Bodi mu zemljica lahka!

Naše strokovne organizacije leta 1910.

Avstrijska strokovna komisija prinaša v svojem glasilu »Die Gewerkschaft« z dne 27. m. m. svoje poročilo za leto 1910. Iz tega poročila posnemamo, da je tudi zadnje poslovno leto te velevažne institucije jako ugodno zaključilo in da so bili torej tudi lanjski napadi meščanstva in krumirskih organizacij zgolj pobožne želje, ki se pa v korist delavstva niso izpolnile. Samo ob sebi umevno je, da se poročilo posebno temeljito bavi z razvojem strokovnih organizacij in pa z bojem čeških separatistov, ki je bil naperjen napram enotni strokovni organizaciji. To je bil pojav, kateremu doslej v zgodovini strokovnih organizacij ni bilo mogoče najti para in ki je povzročil delitev strokovnih organizacij ene dežele v dvoje različnih, ene od druge popolnoma ločenih in nikakoršnih medsebojnih zvez imajočih organizacij. Vse dotlej centralne strokovne organizacije, z edino izjemo železničarjev in tobačnih delavcev, so sedaj deljene. Ne da bi hoteli naštevati vse posamezne škodljive posledice te delitve, je že dejstvo, da je doslej skupno organiziran avstrijski proletarijat sedaj razdeljen, vsega obžalovanja vredno. Ker je delavstvo razdeljeno, ni le enotnost temveč tudi moč strokovne organizacije negotove vrednosti in posebno češke strokovne organizacije so vsled tega pojava zgubile znatno število svojih članov. Čeprav se vpošteva dejstvo gospodarske krize, se vendar edino le z njo ne more opravičiti žalostnega pojava, da je dandanes v obeh organizacijah manj čeških članov, kakor jih je bilo prej v skupni organizaciji.

Izgube na vzgojevalnem polju in veselju do boja, na proletarski solidarnosti in nasprotni moči napram podjetništvu so

v neposredni zvezi z notranjimi boji avstrijskega strokovnega gibanja. Gotovo dejstvo je, da posledice tega položaja škodujejo vsemu avstrijskemu proletarijatu, dejstvo je pa tudi, da imajo vsled tega položaja največjo škodo Čehi sami, kajti njih izgube so naravnost velikanske. Močna struja delavcev češke narodnosti je zapustila naše centralistične organizacije, šli pa niso skupno kot odtrgani del v separatistične organizacije, temveč razdelili so se zopet v dva dela od katerih se je večji del porazdelil v breznu indiferentizma in le manjši del je sledil novim potom separatizma. Ker je pa pri nas strokovno in politično gibanje v tesni zvezi, zato ta odpad delavstva od skupne strokovne organizacije ne bo imel posledic le v strokovnem gibanju, temveč tudi na političnem polju. To danes priznavajo tudi najbolj navdušeni zastopniki narodnostnega organizacijskega načela. Če bo pa to spoznanje privedlo zopet do solidariziranja strokovnih organizacij je drugo vprašanje, katero se iz lahko umevnih razlogov danes še ne more rešiti. Da bi pa taka rešitev bila v interesu skupnega, kakor tudi češkega delavskega gibanja nam pa najbolj potrjuje razvoj strokovnih organizacij v pretečenem letu. Eno najtežjih posledic razdvoja v strokovnih organizacijah je dejstvo, da niso agitatorične sile strokovnih organizacij naperjene proti indiferentizmu, temveč da streme na eni strani odtegniti člane centralističnih organizacij in jih privedi v separatistično, na drugi strani pa pridržati člane v centralističnih organizacijah in jih obvarovati pred obljubami nasprotne strani. Posledica teh agitatoričnih sil je, da se ne krči število neorganiziranih, pač pa da njih število narašča, ker odtrgani člani strokovnih organizacij katerim se to početje gnusi, ne prehajajo k separatističnim organizacijam, pač pa se porazgube v množicah neorganiziranih. Poročilo avstrijske strokovne komisije torej izvaja sledeče iz razvoja separatističnih organizacij:

Formalno so češki separatisti v boju toliko pridobili, da smejo povišati število svojih društev. Dosegli so toraj, da se bodo povišala njih društva za nekoliko tisoč članov, ki pa niso na novo pridobljeni, temveč ki so odtrgani od centralističnih organizacij. Kakšne posledice pa bodo nastale vsled te pridobitve za češko stranko in za strokovne organizacije, pa menda vodilni faktorji v Pragi še danes ne pojmiyo. Ko bodo separatisti nekoč pregledali svoje zmagonosno bojišče, bodo morali s strahom konstatirati, da je v teku zadnjih dveh let ostalo več nego 20.000 čeških delavcev na bojišču.

Vse te pojave je treba opazovati. Opazovati jih pa moramo posebno vsled tega, ker živimo v dobi v kateri podjetništvo slavi pravcate zmage v svojem taboru. Ovrгло je vse narodnjaške in verske po-

misleke in nastopilo je pravo pot svojega razrednega stališča, katera mu odpira vrata do zmage gotove združitve vsega podjetništva. Pa ne samo to. Pozabiti tudi ne smemo, in to je jako poučno, da je še danes preko 80.000 čeških delavcev organiziranih v centralističnih organizacijah in to dokazuje, da prevladuje med češkimi delavci samimi mnenje, da je centralistična forma strokovnih organizacij prava in dobra.

Gospodarska kriza še ni ponehala in cela vrsta industrij in obrti je, ki jo jako občutijo. Najbolj jo pa občutijo delavci v rudokopih, kjer je brezposelnost naravnost grozna. Naravno je toraj, da ni bilo mogoče pridobiti toliko novih članov, kakor bi bilo želeli in potrebno. Vzlic temu pa ima od 52 centralističnih zvez 34 zaznamovati precejšen naraščaj članov.

V državni komisiji avstrijskih strokovnih organizacij združene zveze in društva so pridobila v zadnjem letu 16.000 članov, zgubila pa so jih 26.000, tako da je zguba približno 10.000. Če vpoštevamo, da so pretečeno leto razbili separatisti zveze rudniških delavcev, delavcev kemične industrije, steklarjev, lesnih delavcev in lončarjev, potem smemo trditi, da bi skupnost pridobila najmanj 10.000 delavcev, če ne bi nastal boj za enotnost organizacij napram češkim separatistom.

Te številke pa neovrgljivo dokazujejo protivno moč centralističnih organizacij, kajti njih moč je ostala skoraj nespremenjena vzlic težavnega stališča, ki so ga imele v preteklem letu.

Da je bilo to mogoče je le posledica dobre organizacijske podlage. Ker pa imajo centralistične organizacije to podlago, zato se avstrijsko delavstvo lahko nanje zanaša in smelo pričakuje, da ga bodo energično zastopale v njegovem gospodarskem boju brez ozira na desno in levo.

Kar se tiče naše organizacije, je imela v preteklem letu 3000 kron več dohodkov kakor leta 1909; v tem številu so v prvi vrsti prizadeti nemški in poljski člani, med tem ko so češki in slovenski nekoliko nazadovali — kar tudi v gospodarskem oziru jako neljubo občutijo. Italijanski in rusinski železničarji pridejo seveda manj v poštev. Celotno smo glede števila članov nazadovali, vzlic temu, da je v pretečenem letu pristopilo 14.700 novih članov, toraj jako močna fluktuacija. Skupni dohodki so bili v pretečenem letu za 49.000 kron višji kakor leta 1909 in so znašali okroglo 738.500 kron. Skupni stroški pa 562.000 kron in so bili za 72.000 kron višji kakor leta 1909. Lanjsko leto smo poročali o gibanju železničarjev na c. kr. drž. železnicah in o akcijah zveze socialno-demokratskih poslancev (predlog sodr. dr. Ellenbogna glede 20 milijonov kron). Rezultat gibanja je bil, da je dovolila vlada za železničarje c. kr. drž. železnic 14 milijonov kron. Ker je bila pa ta svota prenizka, je uprizorila organizacija novo akcijo in zveza socialno-demokratskih poslancev je stavila v proračunskem odseku ponovno predloge, (predlogi sodr. Tomschika za 8-8 milijonov kron). Veliko dela je povzročilo organizaciji izvrščenje uslužbencev in delavcev državnoželezniške družbe, avstrijske severozapadne in češke severne železnice v status c. kr. državnih železnic in vzlic temu, da smo na tem polju precej pridobili vendar tozadevno delo še ni končano. Opravilo se je pa tudi v tem velevažno delo, ker se je organizacija intenzivno pečala z delom v socialno-zavarovalnem odseku, kajti vlada namerava znatno poslabšati železničarsko zavarovalnico proti nezgodam. Ravno tako se je organizacija pečala tudi s službeno pragmatiko državnih uslužbencev, ker v njej tiči precej nevarnosti za železničarsko koalicijsko pravo in ker je nevarnost, da vladina nakana postane zakon, precej velika. Obstoja pa namen, če predlog postane zakon, ga potem naredbe uveljaviti tudi za železničarje. Nadalje je bilo potrebno se pečati tudi z novim načrtom kazenskega zakona, kajti tudi v njem tiči precej nevarnosti za železničarsko koalicijsko pravo.

Organizacija pa je uprizorila tudi na južni železnici lanjsko leto večje gibanje, ki je stremilo po tem, da se že končno izvedejo obljube, ki so bile dane leta 1907 a doslej še niso bile izvedene. Rezultat je bil, da se je nekaj obljub izpolnilo, ostale se je pa konec leta ponovno reklamiralo in izvesti se bodo morale početkom letošnjega leta. Kakor vse tu našte e posameznosti, tako je povzročilo tudi delavsko vprašanje precej dela. Urediti je treba za delavce še dninsko avtomatiko, delavni red, pomikanje dnin i. t. d. Vsa ta vprašanja bo treba rešiti tekom letošnjega leta in drezati bo treba precej, kajti železniško ministerstvo in posamezna ravnateljstva jahajo zadostno znano avstrijsko uradno kljuse, kateremu se pač lahko vse oporeka le ne hitrost. Vse te naloge bo pa organizacija le tedaj uspešno rešila, če bodo železničarji stali v močnih vrstah zanj in se ne bodo dali farbat raznim sleparskim narodnjakarskim »nepolitičnim« organizacijam Judežev Iškarjatov.

I. Osvojitve politične oblasti.

(Konec)

Ti nazori, če bi obveljali, preobrnejo vso socialno demokratično taktiko, kot sta jo zasnovala Marx in Engels. To seveda še ni vzrok, da bi jih kar vnaprej zavrgli, pač pa je razumljivo, da jim vsak, kdor jih po dobrem preudarku za krive spozna, živahno nasprotuje, ker tu ne gre za nevažna mnenja, temveč za uspeh ali neuspeh proletarskega boja.

Pri razpravljanju o teh sporih zaide človek kaj lahko na kriva pota, če si natanko ne opredeli spornih nazorov.

Zato povdarjamo tu še enkrat, da ne gre za to, ali so zakonito delavsko varstvo in druge postavbe v interesu delavstva, ali je strokovno gibanje in združništvo potrebno in koristno ali ni. O tem smo vsi eni misli. Pač pa zametujemo nazor, da dopustje izkoriščajoči razredi razpolagajoči z državno oblastjo, brez silnega in odločnega odpora, ki bi se ga dalo streti le v odločilni bitki tak razvoj omenjenih faktorjev, ki bi pomenjal osvoboditev od kapitalističnega pritiska.

Dalje ne gre tudi za to, ali naj medsebojne spore meščanskih strank izrabljamo v korist proletarijata ali ne. Marx in Engels nista zametavala tjavendan besede o »nazadnjaški masi«, ker preveč zakriva nasprotja, vladajoča med različnimi strujami posestnih razredov in čisto zelo važna za napredek proletarijata. Vso zakonodajo o delavskem varstvu in vse razširjenje političnih pravic je pripisati ponajveč takim nasprotjem.

Pač pa je nemogoče, da proletarska stranka skupaj z meščanskimi strankami prevzame vladno in tvori z njimi vladno stranko, ne da bi se zapletla v usodna protislovja. Državna oblast je vsepovsod orodje razrednega gospodstva. Razredno nasprotje med proletariatom in med posestnimi razredi pa je tako močno, da ne more proletarijat nikdar skupno z posestnim razredom zavladati v državi. Posestni razred bode zmerom zahteval in v lastnem interesu moral zahtevati, da državna oblast nadalje zatira proletarijat. Nasprotno pa bo proletarijat zahteval od vlade, v kateri sodeluje njegova stranka, da ga državna oblast podpira v bojih proti kapitalu. Ob tem se mora razbiti vsaka proletarsko-meščanska koalicijska vlada.

Proletarska stranka v meščanski koalicijski vladi je sokrivka vseh odredb za zatiranje proletarijata in si nakoplje njegovo zaničevanje; na drugi strani pa jo utesnjuje nezaupanje meščanskih bratcev iz bloka in zavira vsako uspešno delovanje. Tak režim ne okrepi proletarijata — nobena meščanska stranka ne bo služila temu cilju, pač pa kompromitira proletarijat ga zmoti in razcepi. Prav tisti moment, ki od leta 1848 sem zavlačuje revolucijo, politični propad meščanske demokracije še celo izključuje vsako uspešno sodelovanje z njo za dosego politične oblasti in za skupno vladanje.

Marx in Engels sta se zavzemala za izrabljanje sporov med meščanskimi strankami

v prid proletarskih smotrov, besedo o »nazadnjaški masi« sta zametavala, in vendar sta skovala besedo o *proletarski ditakturi*, ki se je Engels še leta 1891., tik pred svojo smrtjo poganjal zanj, besedo o politični samovladi proletarijata kot edini obliki, v kateri more razvijati svojo politično oblast.

Če pa je meščansko-proletarska koalicijska vlada kot sredstvo za razvoj proletarske moči nemogoča in če je napredek socialnih reform in gospodarskih organizacij proletarijata v danih razmerah omejen, se iz dejstva, da je doslej politična revolucija izostala, še ne dá sklepati, da so revolucije v preteklosti pač bile, da pa jih v prihodnosti ne bo nič več.

Drugi dvomljivci se ne izražajo tako brezpogojno; revolucijo smatrajo za možno, ampak posajajo jo v nedogledno daljavo; za našo človeško dobo pa pravijo, da je izključena in da za našo praktično politiko ne prihaja v poštev. V prihodnih desetletjih, pravijo dalje, se moramo oprijeti taktike mirnih reform in proletarsko-meščanske koalicijske politike.

In vendar se kažejo prav sedaj pojavi, ki nas silijo, da zametujemo to naziranje.

Značilen pogled za narodnjakarske kulise.

Čestokrat smo se že v našem časopisju pečali s čudnimi pojmi, ki glede morale prevladujejo v takozvanih krumirskih organizacijah, ki so dandanes združene pod usodepolno firmo: *nove koalicije*. Dokazali smo nešteto slučajev v katerih se je vodilnim gospodom dokazalo, da so se dali podkupovati, da so torej nesramno osleparili naivne ljudi, ki so jim zaupali v dobri nadi, da jih bodo pospodje vodili po poštenih potih v boju za zboljšanje njihovih gmotnih razmer. Med temi je tudi cela vrsta takih ljudi, katere se sicer kazenskopravno ne sme nazivati z »lumpi«, katerih pojm v moralni doslednosti pa sloni na tako slabi podlagi, da se poštemu človeku ni treba kar nič mučiti, če hoče najti primeren izraz za taka bitja. Eden takih mož je tudi državni poslanec in višji revident c. kr. drž. železnice, nemško-radikalni kričar *Oton Kroy*. Naši čitatelji, ki morda doslej niso imeli dvomljive sreče poznati po imenu tega imenitnega moža, se bodo morda čudili, ko čitajo v našem listu o njem. Rekli bodo morda: kaj nas briga *Kroy*, ki je *nemški* radikalec. V tem slučaju bi jih že prosili, da nekoliko potrpijo s svojo sodbo, kajti *nemški radikalec Kroy* igra tudi pri naših političnih sleparijah kaj važno vlogo, kar bodo cenjeni čitatelji iz naslednjega brez posebnih težkoč lahko posneli.

Povod, da se pečamo z osebo poslanca *Kroya*, nam je dal uradni list železniškega ministerstva z dne 29. decembra 1910, št. 66.

Približno petnajst mesecev je, kar je uprava državnih železnic, na posebno željo, tedanjega železniškega ministra *Derschatta*, sprejela v svojo službo neznanega pristava Tausigove železnice. Povzdignila ga je pa tudi ob enem iz omejenih razmer v katerih je dotlej živel in uvrstila ga je preko nešteti glav starejših uradnikov na dobro plačano mesto višjega revidenta. Iz skromnega pristava privatne železnice je torej *Oton Kroy* kar čez noč postal višji uradnik c. kr. državnih železnic. Naravno je, da je ta izvanreden in doslej sploh edin slučaj v javnem življenju povzročil opravičeno senzacijo, s katero se ni pečalo le železničarsko strokovno časopisje, temveč vsa javnost. Celo nemško-nacionalni krogi so postali razburjeni in zakriti niso mogli sramu, ki ga je povzročila ta zadeva. Neumevno je bilo namreč vsakemu vsaj deloma dostojnemu politiku, kako more sprejemati opozicijski poslanec darila od vlade, ne da bi tako darilo z ogorčenjem zavrnil ali pa odložil svoj mandat katerega so mu poverili seveda tudi nezadovoljni volilci. Gospod *Kroy* ni storil ni prvega pa tudi ne drugega in pomirili so se tudi nemško-nacionalni duhovi meneč, »da so le lumpi skromni«.

Vladi seveda to početje ni ostalo prikrito in izvajala je nadaljne konsekvence, dobrovedo, da je morala nemškonalnih politikov opremljena s precej debelo kožo in da bi lahko prenesla tudi še več. Lahko je toraj nekaznovana še enkrat javno poplačala gospodu Kroyu zasluge, s katerimi ji je vedno rad postrezal, če je bilo treba oslepariti železničarje za njih pravice.

Navedeni uradni list torej piše, da ne datira imenovanje gospoda Kroya višjim revidentom c. kr. državnih železnic od dne njegovega fakičnega vstopa, temveč od dne 1. januarja 1909. S to odredbo se je pomaknilo imenovanje za okroglih deset mesecev nazaj in to nazajveljavno imenovanje pomenja javno darilo vseh pravic in beneficij, ki so v zvezi s tem imenovanjem in sicer za dobo desetih mesecev. Torej darilo katero je sprejel gospod poslanec od vlade. Še bolj očitna pa postane korupcija, če uvažujemo čas v katerem se je vršila. To značilno imenovanje je namreč sledilo neposredno razpravi pododseka socialnozavarovalnega odseka, ki se je pečal z zavarovalnico proti nezgodam za železničarje. V tej razpravi pa je poslanec Kroy brezprimernim cinizmom izdal interese železničarjev in se z vso rmano zavzemal za vladne predloge, ki so bili končno sprejeti le vsled njegovega nastopa. Pa tudi uradništvu to imenovanje menda ne ugaja, kajti tudi zanj je vsaj v toliko gospodarskega pomena, ker je gosp. Kroy preskočil celo vrsto starih in zaslužnih uradnikov in jim zaprl pot do takega avanciranja, kakor bi jim moralo iti.

Najznačilnejše je pa dejstvo, da se je dalo Kroyu pravice in beneficije iz državnih sredstev za tisto dobo v kateri severozapadna železnica sploh še ni bila last c. kr. državnih železnic in torej gosp. Kroy kot uradnik te privatne železnice sploh nima nikakoršnih pravic za isto dobo iz državnih sredstev. Le mimogrede bodi omenjeno, da uprava c. kr. drž. železnic vedno tarn nad naraščajočim deficitom in da je toraj tudi iz tega stališča vsega obsojanja vredna, če daruje imetje državnoželezničnega erarja neopravičenim osebam, kakor je poslanec Kroy.

Iz osebnega stališča bi morda ne bilo umestno, da se z zadevo tako temeljito pečamo. Pač pa je to potrebno če jo presojamo iz stališča javnega življenja, ker nam ravno taki slučajji dokazujejo popolno moralno indolenco, ki se je pri nas vgnezdila. V vsaki drugi državi bi bil poslanec, ki je v zvezi s takim brezprimernim korupcijskim osumljenjem, nemogoč. Pri nas pa je to vse drugače.

Gospod Kroy ni vsled teh razmer prav nič izgubil na svojem ugledu, kateri je za značajne ljudi seveda le problematične vrednosti, nasprotno je ravno vsled teh razmer postal znana oseba, katera sedaj krasi »Zvezo nemških poslancev«. Kar je pa najgusnejše, je pa žalostno dejstvo, da ta mož lahko nastopa kot reprezentant nacionalno se nazirajoče »železničarske organizacije«.

»Slučaj Kroy« seveda pri nas ni edin in cela vrsta enakih slučajev bi se še lahko razkrila, če bi se hotelo raziskovati zakulisna pota raznih »voditeljev« narodnjakarskih organizacij. Značilno je pa tudi za slovenske izdajalce železničarskih koristi, da mirne vesti sedé v »koaliciji« tistih laži-organizacij, katerih moralno vrednost reprezentira poslanec in višji revident c. kr. drž. žel. Oton Kroy.

Star pregovor pravi: »Gliha vkup štrih«, in menda ima prav. Sedaj bodo tudi naši čitatelji razumeli, da je bilo potrebno, da smo se pečali s sicer neznatno osebo Kroya, kateri je, čeprav fanatični nemški radikalec, vendar duševni vodja one izdajalske klike, ki pod firmo slovenskega napredništva farba nerazsodne železničarje ter jih vabi v štafazo Kroyevih značajev, katerih tudi pri nas ne primanjkuje. Kakor je Kroy zlezal ob ramah tistih nesrečnih železničarjev, ki so verovali njegovim siren-

skim glasovom, v državni zbor in potom tega na ugledno uradniško mesto, tako tudi naši »patentirani Slovenci« ne poznajo drugega stremljenja, kakor izrabljati nižje uslužbence za svoje sebične namene in jim potem zadati oslovsko bico kakor so to storili brez ovinkov leta 1907.

Kroyev slučaj naj služi v memento vsem onim, ki morda omahujejo in verujejo laži-prerokom »jugoslovanske železničarske zveze«.

Kroyu in njemu enakim značajem pa kličemo: Proč roke od poštenih železničarjev!

DOPISI

Ljubljana državni kolodvor. Vstala nam je nova zvezda repatica v podobi ogibnega čuvaja Lebarja, ki ima vse lastnosti, katere nam jamčijo, da se bliža konec suženjstva in osvoboditev tlačanih. Moža so obsijali poleg Gostinčarjevih in Krekovi, tudi še razni anti(?)alkoholični duhovi in sedaj mora iti 39 članov je baje že pridobil zvezi prometnih krumirjev, kar je jednako, če se deli s tremi, onemu številu, katero pripisuje katoliška dogmatika Judežu Iškarijotu v vrsti apostoljev. In glej! Lebar je izrezan Judež Iškarijot, kakor nam ga predstavljajo zgodbe sv. pisma. Poleg ognjeno rdeče brade ga odlikuje še lisičji pogled, ki se redno povesi v mater zemljo, če bi imel pogledati poštemu človeku v obraz. Odkritost svojega značaja pa izpolnjuje s temeljitim čitanjem »božjih zapovedi«, katere odklada duševni velikan Gostinčar v svojem trobilu »Naša Moč« in znanstvenik (?) Žitnik v svojem »Domoljubu«. Plod te izobrazbe tudi ni izostal in se pojavlja v denunciranju in blatenju poštenih mož, kar vsekakor odgovarja krščanskim načelom, katere vstrajno propagira več vseh hinavcev »Slovenec«. Mi smo gotovo zadnji, ki bi »agitorju« Lebru ne privoščili najboljših uspehov pri njegovem zelo napornem delu, priporočali bi mu pa v njegovem interesu, da dá vsaki teden vsaj za dvoje frančiškanskih maš z namenom, da se omrači vsem pametnim železničarjem duh, kajti potem mu jamčimo, da bo imela njegova agitacija velikanski uspeh in prihod v oblubljeni raj mu bo siguran. Dokler pa doseže ta vzvišeni cilj, bi mu pa priporočali, da se poleg svojih »znanstvenih« študij briga tudi nekoliko za ogibno službo, kajti vse eno bi nam ne bilo, če bi v svoji »zamaknjenosti« povzročil kak karambol, katerega posledice bi morda privedle njega v željeni raj, po katerem pa — vsaj za sedaj — drugi uslužbenci še prav nič ne hrepene. Pamet toraj gosp. Lebar, pamet!

Čudne pojme imajo klerikalci o železničarjih. V poročilu, ki so ga objavili o svojem zakotnem shodu v Zatičini na Dolenjskem, pravijo, da se je udeležilo shoda tudi več uglednih oseb neželezničarskega stanu, kar naj bo dokaz, da železničarji niso vsi socialni demokratje. Če bi pisec vedel, kakšno neumnost je s tem izrekel, bi gotovo rajše molčal. Kje pri klerikalcih začenja neglednost, je že davno znana stvar, ki je pač ni treba obešati na veliki zvon. Za udeležbo kaplanov in mežnarjev na naših shodih se ne bomo topli; to prepuščamo medvedovi gardi.

Umrli je v Gorici, dne 25. p. m. strojevodja drž. žel. Rudolf Mihelič. Zadel ga je kap. Truplo umrlega so prepeljali v Ljubljano, kjer se je vršil dne 28. ob 3 uri pogreb, katerega je priredilo »pogrebno društvo železniških in državnih uslužbencev v Ljubljani«. Pogreba se je vdeležilo veliko število tovarišev umrlega. Zapustil je vdovo s tremi nepreskrbljenimi otročiči. Bodi mu zemljica lahka!

Sredstvo gre — namen ostane. Kar se je že dalje časa pričakovalo, se je končno vendar zgodilo. Izvrševalni organ strojnega mojstra drž. žel. v Ljubljani gospoda Avgusta Dereanija, višji nadzornik, Poka de Pokafalva je šel. Šel je, ali v svesti naj si bo, da ga ne spremljajo dobre želje njegovih podrejenih katerim je bil vedno le krut,

brezsrčen in trd načelnik, ki se ni nikdar oziral na dejstva, temveč imel vedno le odprta ušesa za gotove, dobro poznane hujšake. V Ljubljano je prišel pred osmimi leti in stal je na glasu dobrega in pravičnega uradnika. Osojbe kurilnice »Eisenerz« mu je celo v »Eisenbahnerju« izreklo svojo zahvalo. Toda dobri glas se je takoj spremenil v nekaj nasprotnega, ko se mu je približal zlobni duh ljubljanske kurilnice, gori imenovani Dereani. Ta ga je imel popolnoma v žepu, kar niso čutili le nižji uslužbenci, temveč tudi prideleni uradniki in akademiki. Ker bi pa naše poročilo postalo preobširno, če bi hoteli priobčiti vse posameznosti njegovega »plodonskega« delovanja in ker od tega tudi ne bi bilo pričakovati koristi, zato mu enostavno kličemo: Skrajni čas.

Zveza jugoslovanskih železničarjev. »Ko ponosni orel« se vzdiga, ne pesem, ampak zveličavni program zveze jugoslovanskih železničarjev, katerega predstavlja v svesti svoji nagoti kapaciteta slovenske narodno-socialne misli, gospod skladišni mojster drž. žel. grof Sardelca. Sedaj, ko je veleum uničil po vsem slovenskem ozemlju rdečo internacionalo in je svoje poučno potovanje zaključil v Kranju s programom odgovarjajočo maškerado, se je povrnil v prestolnico zjednjene Slovenije in kaj lahko mu bo napraviti tudi tu »tabula rasa«. V najkrajšem času bo dokazal Hribarjevemu repku jugoslovanskih železniških uradnikov, da so sami »gfreterji«, ker nikakor niso doslej mogli prepričati ljubljanskih železničarjev, da spadajo od prvega do zadnjega v štafazo liberalcev pod komando raznih fajmoštrov in frančiškanov.

Začetna predstava se je otvorila, dne 28. januarja ob 1/2. uri zvečer v »Grand hotelu Praprotnik« v Jenkovi ulici, kjer je bila največja ljubljanska dvorana v dolžini treh in pol metrov, ter v širini poldruga metra, do zadnjega kotička polna južnih in državnih železničarjev. Točno ob napovedani uri je padlo zagrinjalo in na odru se je prikazal odrešenik jugoslovanskih železničarjev — gospod grof sam. Grobna tihoča je vladala za časa njegovega tri in pol minute trajajočega, velezanimivega predavanja in edino okolnosti, da so nepregledne množice v nebeškem navdušenju zadremale, je pripisati, da ni vsled viharnega odobravanja pokazal železnobetonski strop običajnih razpok, ki bi imele sicer gotovo katastrofalne posledice. Ker se pa torej v srečo gospoda grofa ni nič zgodilo, zato tudi naši »merodajni« listi v svoji brezmejni ponižnosti niso nič pisali o zgodovinskem pojavu, ki bo gotovo dal naši domači politiki popolnoma novo smer. Ker pa mi smatramo tako zamolčanje nesramni nevhvaležnosti in ker smo prepričani, da bo igralo ime gospoda »grofa Sardelce« v našem javnem življenju še velikansko vlogo, zato smo naše čitatelje opozorili na dne 28. januarja započete »gala-predstave«, katere se bodo gotovo v kratkih presledkih ponavljale do končne rešitve jugoslovanskih železničarjev, katere naj pa nihče ne pričakuje v hodočem krematoriju.

Ogibajte se „Gesinnungslumpov“. Vsak sodrug, ki je daljšo vrsto let deloval v naši organizaciji, vam bo lahko potrdil, da so največji škodljivci skupnih železničarskih interesov takozvani »Gesinnungslumpi«. To so ljudje, ki so bili v bivših časih najfanatičnejši agitatorji in pred katerih nasiljem ni bil nihče varen. Navadno so to ljudje, ki, ali v naših vrstah niso našli željenega razumevanja njih egoističnih potreb, ali si pa na šolski klopi niso zadostno prisvojili računskega načina, kateremu pravimo med nami »odštevati«. Ta dva pojava sta v veliki večini slučajev povod, da se taki ljudje, pod kakoršnokoli pretvezo odstranijo iz naših vrst in potem z najgorostnejšimi sredstvi pobijajo to, kar so še pred nedolgi sami propagirali in ljudstvu hvalili kot najboljše. Žalibog imamo tudi med železničarji nekaj takih elementov, poleg teh pa tudi še kalinov, ki se slepo vsedajo na stavljen

limanice, nevedoč, da s tem škodujejo sami sebi in celoti. Dokaz temu so ravno kar se vršče volitve v bolniško blagajno c. kr. državnih železnic.

Nekod — kraja za danes ne imenujemo — imamo celo kategorijo uslužbencev, ki se je odtrgala od splošnosti, ki pa še danes vstrajno trdi, da nje pristaši priznavajo socialno-demokratski program. Ta kategorija — ki šteje seveda le malo omizje članov — se je pridružila *javno proklamirani žolli organizaciji* nemško-krščansko-socialnega pokoljenja. Ti ljudje, ki trde, da so socialni demokratje in Slovenci, so agitirali z vsemi silami pri sedanjih volitvah v bolniško blagajno za *nemško-krščansko-socialne* kandidate in to javno.

Med tem, ko zveza jugoslovanskih železničarjev in druge nasprotniške organizacije niso postavljale lastnih kandidatov in je imel le »Verkehrsbund« žalostni pogum to storiti, se je ta »zavedna« in »žejna« kategorija spozabila v toliko, in padla v hrbet svojim lastnim tovarišem. To je značilno posebno v času, ko ta svojat pripravlja veselico v čast svojim žejnim grlom in na to veselico vabi vse kar leze in gre. Zavednim železničarjem bi svetovali, da se take družbe ogibajo, kajti nečastno je za poštenega železničarja občevati z »Gesinnungslumpi«.

Domače vesti

Dvoje predavanj priredi ta teden društvo »Ljudski oder«. Predaval bo sodr. *Elbin Kristan* in sicer v četrtek dne 16. t. m. o predmetu »Zupančič in njegove poezije«, v petek dne 17. t. m. pa o predmetu »Revolucija, socializem in demokratizem«. Začetek predavanj ob 8. uri in pol zvečer. Vstopnina 20 vinarjev. Železničarji! vdeležite se mnogoštevilno teh predavanj.

Kako znajo uslužbenci in delavci ceniti vrle naprej postavljene. — Ko so skladišni mojstri in delavci zvedeli, da namerava njih mnogoletni blagajnik nadrevident gosp. Oskar Szillich nastopiti daljši dopust in potem preiti v zasluženi pokoj se jih namah poloti slutnja, da ž njim zgube uradnika kojega ne bodo nikdar pozabili. Zakaj tudi ne? Vsaj je bil gospod Szillich vsakemu od prvega do zadnjega jako prijazen in v svoji naporni službi vedno vesel, točen in vesten, zato so se dne 14. prosinca zbrali vsi uslužbenci in delavci pred pisarno blagajne, da odhajajočemu še enkrat stisnejo roko in v znak spoštovanja so mu podarili lep šopek. Z mirno vestjo beležimo, da gospod Szillich ni imel in tudi ni zapustil nobenega sovražnika. Vsi navzoči so bili do solz ginjeni in ko je vstopil v voz, so mu iz vseh grl zaklicali krepki živijo.

Želimo gospodu Szillichu, da bi mnogo let užival svoj zasluženi pokoj.

Kako boš volil pri ljubljanskih občinskih volitvah je naslov brošure, ki jo je izdala splošna delavska zveza »Vzajemnost« v Ljubljani. Knjižica obravnava na 16. straneh vsa važnejša vprašanja, ki jih mora vedeti volilec pri teh volitvah, ki so silno komplicirane. Izvod stane 20 vin. in se dobiva tudi pri železničarskem tajništvu. Resljeva cesta št. 22. Dolžnost vsakega sodruga je, da si omisli to knjižico ter jo tudi pazno prečita.

Pooblastila pri bodočih ljubljanskih občinskih volitvah ne bodo dopustna, kar naj vpoštevajo zlasti sodrugi železničarji, ki so doslej vedno lahko volili s pooblastili. Zaraditega se priporoča, da si železničarji, ki so volilci, uredijo na dan volitve po možnosti svojo službo tako, da bodo lahko glasovali. Volitev bo najbrže v nedeljo, dne 19. marca, če bo pa veliko reklamacij, pa 26. marca, in bo trajala od 10. dopoldne do 4. popoldne.

Volilski imeniki za ljubljanske občinske volitve so razgrnjeni le še do vštete 17. februarja in se jih lahko pregleda vsak dan od 8. zjutraj do 2. popoldne v mestni posvetovalnici na magistratu. Sodrugi železničarji, ki tega še niso storili, naj to store takoj, da ne bo prepozno. Izpuščenih je namreč mnogo soc. dem. volilcev, pri volitvah pa se bo šlo

za vsak glas. Volilske imenike se lahko pregleda tudi pri strankinem tajništvu. Šelenburgova ulica št. 6/II., ki napravlja tudi reklamacija in posluje popolnoma brezplačno. Zadnji dan, 17. februarja zvečer, je reklamacija veljavna le, če se jo odda na glavni pošti (poštni nabiralnik v Šelenburgovi ulici).

Izid volitev v centralo bolniško blagajno c. kr. drž. žel. Pri teh volitvah so dobili: socialni demokratje 3159 do 3582 glasov, krščanski socialci 230 do 270, nemški nacionalci 80 glasov. Praznih glasovnic je bilo oddanih 1411, neveljavnih pa 185.

Izmed 6801 članov z volilno pravico jih je oddalo svoje glasovnice 5791.

INOZEMSTVO.

Nov pravilnik delovnih pogojev za nizozemske železničarje je ministerstvo odobrilo in objavilo za osobe državnoželezniške družbe. Pravilnik je veljaven od 15. januarja 1911 naprej skozi pet let. Plače vseh kategorij, izvzemši posamezne višje uradnike so ostale iste vključno naraščajoči draginji. Znatnega zboljšanja katerekoli vrste ni vpazil. Nasprotno je osobe v mnogih ozirih z novim pravilnikom na slabšem nego dosedaj, posebno kar se tiče dopusta, odmetjenja bolniških podpor itd. Vслед tega vlada med uslužbenci velika ogorčenost in nezadovoljnost. Ravno iste razmere so pri Nizozemske železniški družbi, v katere pravilniku tudi ni nikakih zboljšanj. Torej povsod odklonitev zahtev osobja. Ureditve pokojninskih razmer še vedno čaka rešitve, ker glasom ministrovega odloka ostanejo dosedanje določbe v veljavi še do 1. januarja 1913. Do takrat obeta minister pripravo končne ureditve.

Velikanski dobički ameriških železnic. Uprave ameriških železnic, ki sedaj nameravajo zvišati tarife v svrhu zboljšanja dohodkov, so imele po zaključku dne 30. julija 1910 čistega dobička 940.076.363 dolarjev in 61 centov (1 dolar = K 4'93). To pomenja napram prejšnjemu računskemu letu pomnožitev čistega dobička za okroglih 530 milijonov kron. Skupnih dohodkov je bilo 2.787.266.136 dolarjev, torej trikrat več nego imajo Zedinjene države dohodkov na carini, davkih in drugih prejemkih. Izdatkov so imele železnice okroglo 1850 milijonov dolarjev, kar znaša dvakratno svoto stroškov za vse državne uradnike Zedinjenih držav.

Italijanski železničarji v boju za boljše življenjske razmere. Italijanski železničarji so iznašli novo sredstvo, potom katerega upajo doseči željeni cilj, da se končno vendar prično ljudski zastopniki pečati tudi z železničarskimi razmerami. Pred kratkim je bil namreč sklican državni zbor na zasedanje v Rim in to priliklo so porabili železničarji, da na jako originalen način seznanijo poslance s svojimi zahtevami. Računali so namreč z dejstvom, da se bodo poslanci po železnici peljali v Rim in vstavili so med Ankono in Falconaro v bližini Florence nočne brzovlake z rdečimi svetilkami na katerih je bilo čitati sledeči napis: »Minister Sachi, železničarji so pripravljeni Vam nasproti stopiti«. Pri Falconari se je izstrelilo tudi več strelcev in je bila seveda tudi takoj odredjena sodnijska preiskava. Nočni brzovlaki med Florence in Rimom ter Ankono in Rimom so bili pa prosti progi vstavljeni, ker je bil na nekem tiru nastavljen napis: »Železničarji zahtevajo od poslancev ki so v vlaku da takoj rešijo zakonski načrt glede ureditve železničarskih plač v smislu zahtev«. Tudi dobro!

Stanovanjska preskrba na drž. žel.

Birokratični duh, ki vlada v centralni upravi avstrijskih državnih železnic, zatira skrb za ceno stanovanja, ki je za železniško osobje najvažnejša zadeva. Okornost in neukretnost vsega upravnega ustroja je kriva, da se zadeva kar nikamor ne premakne. Osebna izprememba v železniškem ministertvu je dala poslancu Müllerju priložnost, da je v odprtem pismu opozoril novega železniškega ministra Glomberskega na vse nedostatke in na vse nevarnosti sedanjega nevz-

držnega stanja proseč ga odpomoči. Odprto pismo poslanca Müllerja se glasi takole:

Velerodnemu

gospodu dr. Stanislavu Glomberskemu

c. kr. železniškemu ministru

Vaša ekscelenc!

Takoj ko sem čul o Vašem imenovanju za železniškega ministra, sem se odločil, da obrnem neposredno po Vašem nastopu Vašo pozornost na stanovanjsko preskrbo v upravi državnih železnic. Neugodne iskušnje, ki jih imam v tem pogledu z Vašim cenjenim gospodom prednikom, z ekscelenco Wrbo, so mi obudile dvom, če je moja pot tudi prava.

Ker pa živite, Vaša ekscelenc, čast prosto izvoljenega poslanca, ki je vrhu tega na glasu objektivnega znanstvenika, sem zadržal svoj notranji odpor proti birokratični trmi in se z zaupanjem obračam do Vaše ekscelence, da Vam sporočim svoje želje, ki so hkrati zahteve na tisoče broječega železniškega osobja. Kot poslancu in bivšemu načelniku velike stranke Vam je kakor meni znano, da je v oddelku, kateremu sedaj načelujete, pred kratkim razgrajala reformna mrzlica. Departmaje so zmetali in razmetali od parterja do podstrešja ministrske palače; nekaj oddelkov so popolnoma opustili, zato so ustanovili pol tucata novih. Če so pri teh reformah odločali zmerom razlogi smotrnosti se odteguje moji sodbi.

Časniki so poročali in poučeni politikarji trdijo, da se je razdelitev starih oddelkov in ustanovitev novih izvršila zgolj zaradi olajšanja politične barantije, zaradi pomnožitve dvornosvetniških mest.

Nasprotno pa so opazile korporacije, ki se pečajo izključno s socialno politiko in tudi mnogi poslanci, da sta ostala dva oddelka Vašega sedanjega resorta, ki sta že dolgo vrsto let potrebna temeljite reforme, neizpremenjena.

To sta oddelka V in XIXa.

Za orijentacijo si dovoljim na podlagi svojih opazovanj očrtati Vaši ekscelenci agende obeh oddelkov, da pokažem, kako gleda uprava državnih železnic na skrb za stanovanja.

I. Skrb za stanovanja v službenem interesu.

Službeni interes državne železniške uprave zahteva, da skrbi za stanovanja tik postaj ali delavnic, da v slučaju potrebe (katastrof, pomnoženega prometa) razpolaga tudi izven službenega časa z večjim številom uslužbencev ter tako zadošča svojim nalogam. Taka stanovanja se smatrajo za službena (naturalna) stanovanja in se odkazujejo uslužbencem kot stanovanja iz službene potrebe. Kot najemnino je plačati naredbenim potom določeno svoto. Uslužbenci, ki so določeni za gotova službena opravila, so zavezani preseliti se v ta stanovanja.

Zgradba takih hiš pripada oddelku XIXa.

II. Skrb za ceno stanovanja.

Na postajah, kjer nedostaja stanovanj ali kjer stanarino znatno presega normirano stanovanjsčino (letovišča, toplice itd.), železniška uprava sama gradi, da zadosti gospodarskim, pa tudi službenim potrebam. Enako pri železniških stavbah, kjer vodi proga preko krajev, ki ne razpolagajo s stanovanji (karavanška, turska proga). Taka stanovanja se oddajajo na podlagi gole najemne pogodbe železniškemu uslužbencem.

Državna uprava zasleduje pri takih hišah 1 odstotno čisto obrestovanje investiranega kapitala; najemnina se mora gibati v okvirju normirane stanovanjsčine in mora biti nižja kot običajna stanarina za enaka zasebna stanovanja.

Skrb za taka stanovanja pripada oddelku V.

Za stanovanjsko preskrbo ad I (službeni interes) porablja uprava državnih železnic državna investicijska sredstva, ad II (gospodarski interes uslužbencev) pa sredstva provizijskega fonda.

Če nedostajajo za stanovanjske preskrbo ad I investicijska sredstva, si sme uprava državnih železnic izposoditi kapital od provizijskega sklada proti štiriodstotnemu obrestovanju iz obratnih sredstev.

Ta nenaravnana delitev državne stanovanjske preskrbe *zavlačuje najnujnejše zadeve*. Pri *vsem dlakopcestvu* se službeni interesi od gospodarskih večinoma *ne dajo razločiti*. Mnenja sem, pa ostane skrb za stanovanja skrb za stanovanja, pa naj se grade personalne hiše iz kakršnihkoli namenov in s kakršnimkoli sredstvi. Moje mnenje, ki ga Vaši ekscelenci kot željo predlagam, je to, da je združitev agend stanovanjske preskrbe iz službenih kakor iz gospodarskih ozirov v enotnem službenem oddelku zahteva absolutne potrebe. Združitev obeh oddelkov donese nedvomno velike koristi, ker se bo odslej vršilo krajevno poizvedovanje *programatično in sistematično in bo od pomoč stanovanjski miselnosti mogoča ne glede na različne struje*. Sedaj so pogosto potrebne dolge razprave, preden se dožene, kateremu oddelku zadeva pripada. Opisane razmere so krive, zakaj se vsaka stavba *zavlačuje leta in leta*. Mnoge spore z obojem poraja tako *zavlačevanje*, in umetno se neti in redi nezadovoljnost, ker nobeden izmed obeh oddelkov neče odstopiti od svojih agend.

Ta nesmotrni razdelitev oddelkov *podražuje* upravo sploh, zlasti pa zgradbo stanovanj. Glavna zapreka izdatne stanovanjske preskrbe obstoji v tem, češ da se založeni kapital ne obrestuje štiridestotno. Ker je uprava državnih železnic zlasti v poslednjem času dobila od različnih občin cena ali celo brezplačna stavbišča, časi celo stavbne subvencije in oprostitev od občinskih doklad, in ker vživa režijsko tovarnino za stavbno gradivo, je strokovnjakom neumljivo, kako da uprava državnih železnic pri vseh teh ugodnostih ne dosega čistega štiridestotnega obrestovanja pri svojih hišah. Po mojem mnenju leži del krivde tudi v tem, da gradi uprava hiše po *eni šabloni* ne glede na krajevne razmere. Take stavbe je graditi preprosto, brez posebnih okraskov itd., po krajevnih razmerah in povsod naj bi bila smotrnost glavno vodilo. Nadaljna krivda za podraževanje zgradbe je *zavlačevanje*, kar najjasneje dokazuje tržaški vzgled.

Z zgradbo čakajo navadno dotlej, da nastane javen škandal, potem pa planejo na izvršitev takorekoč kar preko noči; posledice: višje ponudbe, višje zemljiške cene. Če bi službeni oddelki *pod vodstvom spretnega in izkušenega tehnika*, ki bi preiskoval razmere od postaje do postaje, pravočasno oskrbel nakup zemljišč, bi prav hitro utihnile tožbe o slabem obrestovanju, četudi bi se vse hiše ne zgradile naenkrat.

Na celi vrsti postaji čakajo uslužbenci v skrbeh na rešitev tozadevnih vlog in na početek dela. Mesec za mescem mineva, leto za letom, deputacija podaja deputaciji kljuko, ampak vse miruje, vsi koraki so brezuspešni, ker se sv. Birokracijo ne poljubi. Dobe se postaje, ko uslužbenci in delavci stanujejo več kot uro daleč od svojih delovnih mest, ker se uprava državnih železnic izgovarja, da ne more graditi. *Vsak socialni napredek glede skrajšanja delovnega časa, glede zvišanja mezd in plač je tem delavskim in uslužbenim kategorijam nedostopen, z voljo nezadostne stanovanjske preskrbe*. Rodbine in reditojki žive vsled razdalje na dveh strani.

Uprava državnih železnic razpolaga za stanovanjsko preskrbo z *več kot 100 milijoni kron* *stanovnega provizijskega sklada in rezerv obratne nezgodne zavarovalnice*, pa jih iz navedenih razlogov ne more porabljati v prid državne železniške uprave same in v smislu zdrave socialne politike. Po samopomoči, da bi si gradilo rodbinske domove, osebe ne more seči, deloma iz lastnih, deloma iz službenih ozirov, ker bi pri tem trpela samodoločba poedinca kakor tudi železniške uprave. Vsaka premestitev bi pomenjala za lastnika občutno škodo, kar bi sililo železniško upravo k največji obzirnosti. Ščasnoma bi utegnili nastati položaj, da bi se premeščali le tisti, ki so finančno najsišibkejši. Posledice za službo so nepregledne.

Stanovanjsko bedo in stanovanjsko dražnjo more ublažiti in odstraniti le uprava državnih železnic s *izdatno zgradbo per-*

sonalnih hiš. Uprava državnih železnic je po značaju svojega obrata celo zavezana, ker se *ponajvečkrat interesi uslužbencev docela vjemajo in krijejo s interesi železniškega podjetja*.

Če uprava državnih železnic posaja cele trume uslužbencev in delavcev na določen kraj, kjer jih potrebuje, mora sama najizdatneje skrbeti za njih življenje. Prepričan sem, ekscelencia, da Vam, če bode *preiskali, sami preiskali* moja izvajanja, in če si ne bode dali poročati *od zaviračev* tozadevne reforme, da Vam pripade zasluga, da ste spravili stanovanjsko reformo in s tem lep kos socialne politike v železniškem resortu v nov tir. S tem si pridobite trajno *hvalečnost tisočev podrejenih Vam uslužbencev, ki trpe vsled stanovanjske bede in vsled stanovanjske draginje*, in pa zadoščenje, da ste državni blagajnici prihranili lepe vsote. Pri vsakršnem odporu proti tu razvitim nazorom se morete, ekscelencia, zanašati na pomoč moje organizacije in moje frakcije v parlamentu.

Z odličnim spoštovanjem
Dunaj, januarja 1911.

Vaš

Rudolf Müller

državni poslanec.

Seja osrednjega delavskega odbora c. kr. državnih železnic.

(Konec.)

Predsednik naznanja, da je delavski red za stavbene in progovzdrževalne delavce v temelju gotov in da bo delegatom mogoče v okviru dnevnega reda zavzeti svoje stališče napram istemu kakor tudi izraziti svoje tozadevne želje in predloge.

Član Freischlag povdarja, da je izdaja delavskega reda nujna in jako potrebna, ker morajo tudi vrhovstavnih delavci spoznati svoje pravice in dolžnosti. Prosi, da se za delavce tako važno vprašanje odmorih dopustov uredi v okviru delavskega reda, ker se vendar železniško ministerstvo ne bo moglo vedno protiviti tej opravičeni zahtevi, tem manj ker je pri južni železnici in pri v zadnjem času podržavljenih železnicah to vprašanje že rešeno.

Glede službe prostega 18. avgusta se govornik pritožuje, da se tozadevno ne postopa pri vseh službenih mestih enako, ker se sicer delavcem plača celi prosti dan, med tem ko se onim ki morajo delati, ne zaračuna delavnega časa dvojno, temveč le v odlomkih.

Član Humer (imenovan) — se tudi zavzema za odmorne dopuste in je mnenja, da se začasno uvede tozadevne določbe, ki so veljavne pri južni železnici.

Član Schneider kritikuje zavlačevanje izdaje službenega reda in zahteva 1. majnik obligatnim prostim dnevom.

Predsednik zavrača izvajanja člana Schneiderja in povdarja, da ima osrednji delavski odbor zgolj pravico izražati svoje mnenje.

Član Freischlag zahteva za vrhovstavnih delavce 54-urno delavno dobo na teden in sicer po zimi in po leti s poldrugournim odmorom opoldan.

Poldrugourni odmor utemeljuje s tem, da bi šlo lahko veliko število delavcev opoldan domu, kjer bi dobili lahko gorak obed. Strinja se tudi z zahtevo prostega 1. majnika.

Član Heyda povdarja, da je sicer plača čezurnega dela za vrhovstavnih delavcev v več odlomkih določena, vsekakor pa je opazovati stremljenje, da se te delavce oškoduje. Tako se na primer določa, če se rabi delavce na sosedni progi, da se jih le tedaj oškoduje, če so rabljeni v drugem okraju in ne v okraju, ki neposredno meji na domačo progo.

Član Schneider opozarja na sledeče določbe delavnega reda in sicer: Pri vsprejemu v delo mora delavec prekoračiti 18. leto svoje starosti, ali pa ne sme prekoračiti 40. leta. Izvzeti so le oni, ki so prej delali nepretrgano deset let v železniški službi. Zene se smejo sprejemati le če so prekoračile 20. leto: poleg tega naj pa še delavni red natančno določa za slučaj če pridejo nastavljenke žene na porod. Vsakemu delavcu naj se ob enem službenim redom vroči tudi listek, na katerem naj bo označeno, če je delo stalno ali le provizorično.

Glede delavnega časa naj se določi, da ima šteti početek delavnega časa od tistega časa, ko je prišel delavec na določeno zbirališče.

Nadalje prosi, da se pri določitvi plače ozira tudi na kakovost dela za katero se delavca sprejme. Tako bi bilo za dela v močvirju, smeteh, gnojnicah itd. treba dovoliti doklado 40 vin.

Poročevalec nadzornik Wouwermans pojasni, da je za kvalificirano delo določena že sedaj višja plača v instrukciji za stavbeno in progovzdrževalno službo. (XLII.)

Član Humer zahteva da se opusti odpustanje iz službe, kakor tudi začasno prekinjenje dela za one vrhovstavnih delavcev, ki so čez eno leto v železniški službi. Po njegovem mnenju naj bi progovzdrževalni oddelki delovali bolj gospodarsko in racionalno da bodo lahko shajali z dovoljenim kreditom celo leto in ne bo treba delavcev, ki so poleti posteno delali, odslavit po zimi.

Član Nejedly zahteva glede stavbenih in progovzdrževalnih delavcev ravnanjstva državnoželezniške družbe, pri katerem je 70 odstotkov delavcev stalnih, in kjer se čezurno delo dvojno plača, da to razmerje ostane tudi za naprej nespremenjeno. Predsednik povdarja, da inajo po pravilih osrednjega delavskega odbora člani le pravico izražati svoje mnenje in da se pri sejah ne more odločati o posameznostih, ki bi jih bilo treba izvesti.

Član Sticha prosi primerne odškodnine za ona dela, ki se morajo vsled nujnosti opraviti v normalnih odmorih.

Član Humer pravi, da stoje delavci sploh na stališču, da se ob nedeljah in praznikih ne sme delati. Če je pa vsled nujnih poslov potrebno da se tudi te dni dela, potem naj se to delo dvojno plača.

Nasveti članov osrednjega delavskega odbora se nato sledeče sestavijo:

K 3. točki. Delovni red za stavbene in progovzdrževalne delavce naj se izda kar najhitreje mogoče.

Delavce, ki so čez eno leto zaposleni pri vrhovstavnih službi naj se ne odpušča iz službe.

Stalnim delavcem naj se torej smatra one delavce, ki so čez eno leto nepretrgano v službi.

K 4. točki. Delavcem naj se dovoli tiste odmorne dopuste, ki so določeni za nastavljenice v § 59. službenega reda.

K 5. točki. Normalna delavna doba naj po zimi in po leti znaša 54 ur na teden, poleg tega naj se pa dovoli poldrugourni odmor opoldan.

Sobota popoldan naj bo ravno tako kakor 1. majnik in 18. avgust prosta in plačana in če je delo potrebno naj se plača dvojno pri zadnjih dveh omenjenih dneh.

Dolžina pota naj se vračuna v delavno dobo, če je delavčev stanovanje oddaljeno več nego 1 kilometer od določenega zbirališča ali postaje; če je deževno vreme se naj določi šesturna delovna doba in doklada 40. vin.

K 6. točki. Čezurno delo naj se plača poldrugokratno, nedeljsko-praznično in nočno delo pa dvakratno. Kot čezurno delo naj se smatra delo od 6. ure zjutraj pa do normalnega započeka dela, opoldanski odmor in čas od zaključka določenega delavnega časa do 8. ure zvečer. Nočnem delu naj se smatra ves čas od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj.

Profesijonisti naj dobe v slučaju če se jih rabi področju sosednega železniškega mojstra, ravno tista odškodnina katera je določena za delavniške profesijoniste v delavnem redu.

7. Plača.

Predno se je prešlo k razpravi točke 7. dnevnega reda je opomnil predsednik, da prav za prav spada ureditev delavskih plač v področje direkcijskih delavskih odborov in da se ta stvar ne more splošno rešiti z ozirom na različne krajevne razmere.

Član Freischlag zastopa stališče, da so krajevne razmere pač merodajne za določbe glede temeljnih dnin, da se pa naj povišanje dnin uredi za celoto. Poročevalec dr. Winter temu nasprotuje in trdi, da je tudi povišanje dnin odvisno od krajevnih razmer.

Člani Schneider, Freischlag in Sticha se pritožujejo zaradi nedostatkov ki se pojavljajo pri določitvi temeljnih dnin. Pri tem se navadno ozira na neresnična poročila oblastnih, občin in pa zasebnih podjetij, ne da bi se zaslislalo tudi zastopnike delavstva. To ima posledico, da so kraji, ki leže drug poleg drugega, ki pa spadajo v področje različnih ravnanjstev, tudi popolnoma različno uvrščeni in si včasih zelo nasprotujejo v temeljnih plačah.

Član Sticha poroča o nezadostnih plačah vrhovstavnih delavcev v Pragi in Plznu, in vpraša kako je mogoče, da ima vsaka, od teh v Pragi nastanjenih progovzdrževalnih sekcij, drugačno temeljno dnino, ker so vendar življenske razmere delavcev vseh treh sekcij enake.

Predsednik pouči člana Sticho, da take zadeve spadajo v delavski odbor.

8. Dobava kuriva.

Pri razpravi glede ureditve opravičenosti dobave kuriva je napravil poročevalec pl. Wouermans uvod, in pojasnil, da je zadeva, v kolikor se tiče stalnih delavcev, že pri železniškem ministerstvu v razpravi in da je pričakovati, da bo v doglednem času rešena.

Član Freischlag želi da se ta udobnost razširi na vse one, ki so čez leto v železniški službi, ne oziraje se na to, če so člani provizijskega sklada ali ne, nadalje na one delavce, ki že uživajo pokojnino ali pa ki dobivajo od uprave milostno plačo. Povdarja, da je seveda potrebna uvedba tozadevne stroge kontrole.

Člani izrekajo svoje mnenje glede preureditve inštrukcije VIII. v toliko, da naj bodo vsi delavci, ki so čez eno leto v službi, opravičeni do dobave kuriva po režijskih cenah; nadalje naj ne bodo od opravičenosti dobavi kuriva izključeni oni, ki dobivajo od uprave milostno plačo.

Ko je bil dnevni red izčrpan je izrazil še član Humer željo, da se dovoli vsem stalnim delavcem legitimacije za vožnjo po režijskih cenah na vseh progah c. kr. državnih železnic; nadalje da se pusti tudi vpokojenim delavcem legitimacije za vožnjo po režijskih cenah.

Član Freischlag je nato omenil še nekatere posameznosti, predsednik ga je opomnil, da so to zadeve, ki spadajo v odbor bolniške blagajne, odnosno provizijskega sklada.

Člana Freischlag in Schneider prosita ponovno za nujno izdajo delavnega reda, katerega naj se predloži osrednjemu delavskemu odboru, nakar je predsednik ob 2. uri popoldan zaključil sejo.

Predsednik:

dr. Boess, l. r.

poročevalec:

zapisnikar:

Ferdinand Schneider, l. r. dr. Riebler, l. r.

Seja je trajala od 10. ure dopoldan do 2. ure popoldan. Člani osrednjega delavskega odbora so se potrudili prepričati železniško ministerstvo o potrebi izvedbe stavljenih predlogov. Zapisnik je toraj le izveleček dogodiljav ki so se vršili v seji in toraj ne vsebuje vseh govorov. Značilno je, da ministerstvo, ki je vendar samo sestavilo dnevni red, ni predlagalo pri posameznih točkah predlogov in načrtov.

Državna konferenca vlakospremnega osebja vseh avstr. žel.

Na mnogostranske zahteve je centrala naše organizacije sklicala dne 27. in 28. januarja t. l. na Dunaj konferenco vlakospremnega osebja vseh avstrijskih železnic. Konferenca je bila potrebna, ker namerava železniško ministerstvo na novo urediti vrstilne določbe, kakor tudi v svrhu zavzemanja stališča napram raznim drugim važnim vprašanjem.

Zastopano je bilo na tej konferenci 128 krajevnih skupin po 171 delegatih. Društvo sprevodnikov je bilo zastopano po svojem predsedniku g. Töglu in 25 delegatih. Posvetovanj se je vdeležilo več članov personalnih komisij raznih železnic, oziroma ravnateljskih okrajev. Centralo so zastopali sodrugi Tomisch, Wabitsch, Adolf Müller in Krawany, tajništva pa sodrugi Brodecky, Kopač, Kaczanowski in Koranda.

Dnevni red je bil sledeči:

1. Zavzemanje stališča napram nameravani uvedbi izpitnega reda.
2. Poročilo članov personalne komisije in zavzemanje stališča napram ostalim zahtevam vlakospremnega osebja.
3. Zavzemanje stališča glede turnusov.
4. Raznoterosti.

V predsedstvo so bili izvoljeni sodrugi: Wabitsch, predsednik; Scheibin, namestnik; Krawany, zapisnikar.

K prvi točki dnevnega reda je poročal sodr. Schober. Med drugim je izvajal sledeče:

Nehvaležna naloga je, se pečati z ureditvijo vrste (Rang), ker je nemogoče postaviti pravične in vsem željam ustrezajoče določbe. Sedanje razmere so nevzdržljive, vsled česar že pričenja trpeti solidarnost uslužbencev in trenutek je tu, ko se je treba odločiti ali se pusti železniškemu ministerstvu delati kakor se mu poljubi, ali pa da, vpliva osebje na razvoj te zadeve. Treba poiskati

vzroke nezadovoljnosti z vrstnimi razmerami. Glede stanja zavarovancev poklicno združne zavarovalnice proti neizplačam je s številkami dokazano, da pomnoženje osebja ni polagoma, temveč skokoma naraslo, vsled česar je velik del osebja v eni plačni stopnji, kar povzroča spotiko pri oddaji višjih mest. Napredovalni roki so bili večkrat spremenjeni, tako, da je vse osebje zmešano v uvrstitvi, kar še slabše vpliva pri izrednih napredovanjih. Določitev vrst za napredovanje v plači ni potrebno, ker je to že urejeno po avtomatiki, pač pa za uvrstitev k uporabi na višjih službenih mestih in pri imenovanjih. Če se postavi temeljne določbe za uvrstitev, in le to je naloga današnje konference, ker se prehodne določbe in podrobnosti morajo ravnati po razmerah v pozameznih ravnateljskih okrajih, je trdba prevdariti kaj naj bo za uvrstitev merodajnejše, ali plača ali pa službena doba. Če se vzame prvo, bi to nikakor ne bilo pravično in nastala bi potreba, vsak pol leta preduragati vrstilne liste. Centrala naše organizacije je od zaupnikov zahtevala, da v tej zadevi izrazijo svoje mnenje. Na podlagi tozadevnega gradiva stavi sledeče nasvete za temeljne zahteve glede preureditve vrst. (Teh nasvetov ne priobčujemo v prvotni obliki, temveč kakor jih je sestavila komisija za pregledovanje predlogov. Komisija je nekatere točke spremenila. Ur.)

Predlog

C. kr. železniškemu ministerstvu.

Dne 27. januarja 1911 zborujoča konferenca vlakospremnega osebja c. kr. državnih železnic je sklenila:

Z ozirom na dejstvo, da namerava c. kr. železniško ministerstvo preurediti vrstilne določbe in da je stalna preureditev na podlagi plač vsled večkratnega spreminjanja napredovalnih rokov, še bolj pa vsled izrednih napredovanj neizvedljiva, da za vse c. kr. državne železnice veljavna, enakomerna ureitev in uvedba izpitnega reda za sedaj ni mogoča brez škode glede osebnih interesov uslužbencev kakor tudi službe in sicer vsled dosedanjega različnega pojmovanja prejšnjih izpitnih predpisov in iz tega nastale neenakosti pri pripuščanju uslužbencev k izpitom na eni, in vsled obstoječih neenakosti pri posameznih ravnateljih in pri podržavljenih železnicah glede službene pridelbe sprevodnikov in nadsprevodnikov na podlagi prestanih izpitov na drugi strani naj blagovoli c. kr. železniško ministerstvo določiti

1. Uvedba službene vrste (Dienststrang) in nje ureitev tam kjer ta že obstoji, je poverjena posameznim ravnateljstvom. O vrstilnih določbah naj se posvetuje in sklepa le v sporazumu in sodelovanju ravnateljskih personalnih komisij.

2. Sklenjene vrstilne določbe stopijo v veljavo po enoletni karenčni dobi od časa razglasenja — to pa vsled tega, da je uslužbenec dana prilika položiti izpite — in veljajo le za službeno pridelitev, ne pa za plačilno napredovanje.

3. V dosegu kolikor mogoče večje enakosti in pripravo enakomerne stalne uvrstitve za poznejši čas, naj se pri izdaji vrstilnih določeb od strani ravnateljstev vpošteva sledeča načela, pri čemer pa eventualne prehodne določbe ne smejo biti v nasprotju z danes sklenjenim vrstilnim načinom.

Določbe za službeno-vrstilne liste vlakospremnega osebja.

A. Za sprevodnike.

Naprava in vodstvo vrstilnih list za sprevodnike, kakor tudi na podlagi te službene vrste izvršena uvrstitev in uporaba istih na višjih službenih mestih — služba pri osebnih vlakih, pri prtljagi in rezervna vlakovodna služba — naj se uredi v dveh vrstilnih skupinah po sledečih načelih:

1. V prvo vrstilno skupino naj se stalno uvrsti in vporablja do položenja izpitov za vlakovodjo vse sprevodnike in sicer na podlagi službene starosti, t. j.: od dneva imenovanja in vrste, brez ozira na visokost plače.

2. V drugo vrstilno skupino je po šestletni definitivni službeni dobi uvrstiti vse iste

sprevodnike, ki so prestali izpit za vlakovodjo in sicer po vrsti službene starosti (oziroma vrste v skupini I.) brez ozira na čas polaganja izpitov in sočasno višino plače. Sprevodnike, ki tekom šestih let ne napravijo izpita za vlakovodjo, se po pozneje prestanemu izpitu ne uvrsti po službeni dobi, temveč kot mlajše v vrsti v skupino 2.

Uslužbenci, katere se premesti od kake druge službe k vlakospremnim službi, morajo istotako od dneva prestopa k vožni službi ostati v prvi vrstilni skupini šest let.

3. Polaganje nadsprevodniških izpitov nima nobenega vpliva na službeno uvrstitev in uporabo sprevodnikov.

B. Za nadsprevodnike.

1. Vlakovodna mesta so mesta nadsprevodnikov, katera se oddaja načeloma le istim sprevodnikom, ki so že napravili nadsprevodniški izpit.

2. Za oddajo razpisanih vlakovodnih mest in tej sledeče imenovanje nadsprevodnikom je merodajna vrsta skupine 2.

3. Službena uvrstitev nadsprevodnikov za vlakovodno službo pri tovornih, lokalno-železniških, lokalnih in osebnih vlakih se določi enkrat za vselej in se ne spreminja vsled pozneje nastalih razlik v plači; isto velja tudi za imenovanje manipulantov prtljagim mojstrom (Packmeister).

Nato je sodr. Schober obširno utemeljeval posamezne določbe predloga. Določi se službena doba kot merodajna in pravična podlaga za uvrstitev. Odločitev o uspehu izpitov, kakor kvalifikacija se lahko vrši na neobjektiven način in vsled tega ni umestno, določiti napravljene izpite kot podlago uvrstitve. Iz tega vzroka je zahtevati vpostavljenje kolikor mogoče malo vrstilnih skupin, ker ni potrebno, da vstopi sprevodnik po vsakem izpitu v drugo vrstilno skupino. Predlagane določbe bi onemogočile, da posamezni sprevodniki osebnih vlakov zavlačujejo polaganje izpita raditega, da jim ni treba toliko časa v rezervi opravljati službo vlakovodje pri tovornih vlakih. Tri četrtine vlakospremnega osebja je v plačilni stopnji 1200 kron in noben sprevodnik nima jamstva za imenovanje nadsprevodnikom, pri čemer je protekcija jako lahko mogoča. Ta neostatek bi se opravič s predloženimi določbami, ki ne dopuščajo izrednega podaljšanja službene dobe. Predlagana ureitev bi vsakemu sprevodniku zagotovila napredovanje pod enakimi pogoji kakor njegovim tovarišem, ker sloni na pravični podlagi, med tem, ko to na podlagi plačilne višine že radi izrednih napredovanj ni mogoče. Na predlagan način bi se stalno uredilo vrstilno pridelitev. Pri tem bi pridobila tudi organizacija, ker bi se solidarnost vlakospremnega osebja bolj utrdila. (Burno odobravanje).

Debate ki se je razvila o tem predmetu, so se vdeležili sodrugi Hattinger (Linc), Maurer (Ljubno), Klemenčič (Ljubljana), Mühlberger (Bischofshofen) in Scherbaum (Dunaj, južna žel.). Nato se je oddalo vse glede vrstilne uvedbe vložene predloge komisiji, ki se je sestavila iz dveh zastopnikov vlakospremnega osebja iz vsakega ravnateljskega okraja, od vsake zasebne železnice in sprevodniškega društva.

Medtem je prešla konferenca k razpravi druge točke dnevnega reda: „Poročila članov personalne komisije in zavzemanje stališča glede ostalih zahtev vlakospremnega osebja“.

Sodrugi Hattinger je obširno poročal o zadnji seji centralne personalne komisije (sekcija poduradnikov) in premotril na tej seji stavljen predloge.

Sodrugi Brodecky je naznanil vzroke, ki so nujno zahtevali sklicanje konference. Praško državno-železniško ravnateljstvo — in najbrž tudi druga — je dobil od železniškega ministerstva naročilo postaviti predloge za sestavo vrstilnih določeb. V nasprotju z drugimi ravnateljstvi, ki nameravajo postaviti osebje pred gotovo stvar, je praško ravnateljstvo sklicalo sejo personalne komisije na katere dnevnem redu je bilo stavljenje predlogov, oziroma nasvetov glede vrstilnih določeb.

Ker so člani personalne komisije, sekcija poduradnikov svoječasno odložili mandate, bi v

praškem ravnateljstvu vlakospremno osebje ne imelo nobenih zastopnikov iz svoje kategorije in namesto njih poklicanim namestnikom iz drugih službenih panog ni tako lahko prepustiti odločevanja o tako važni zadevi. Gre se pa tudi zato, da se še pred sejo personalne komisije v praškem ravnateljstvu doseže potrebna enotnost glede nastopanja o tem vprašanju v personalnih komisijah vseh ravnateljskih okrajev.

K temu predlaga sođr. Schiller sledečo

RESOLUCIJO:

Dne 27. in 28. januarja 1911 v »Delavskem Domu« v X. okraju na Dunaju zborujoča konferenca vlakospremnega ošbja protestira energično proti malomarnosti praškega ravnateljstva napram personalni komisiji in zahteva takojšnji razpis volitev za odložene mandate članov personalne komisije.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Sodr. Idl, ki je poročal o delovanju personalne komisije, sekcija slug, je najprej popravil nekatere pomote, ki so razširjene glede območja personalnih komisij in nato poročal o sejah personalne komisije, sekcija slug, ki so se vršile v letih 1908, 1909 in 1910.

Sodr. Scherbaum je izvajal, da se pri zboljšanjih, izvedenih v teku zadnjih let, ni dosti oziralo na nižje uslužbence. Če železniške uprave odprejo žepe za posamezne vrste uslužbencev, morajo tudi za druge kaj storiti. Nezadovoljnost ošbja pa izrabljajo v njegovo škodo majhna društva.

Sodr. Frankl poroča konferenci o akciji, ki so jo priredili manipulacijski sprevodniki glede zavzemanja vseh vlakovodnih mest po nadsprevodnikih in pa glede imenovanja prtljajnih sprevodnikov prtljajnim mojstrom.

Sodr. Schölzel prosi konferenco, naj deluje na to, da se v vseh galskih ravnateljskih okrajih odpravi že od junija 1910 izvajano vodstvo sprevodnikov v režiji namesto v službi.

Državni poslanec sođr. Tomšchik izraža, da se poskuša med ošbjem napraviti vtis, kakor bi se zanj od strani organizacije ničesar ne storilo in da organizacija primerno ne zastopa ošbja. Tako se je tudi trdilo, da se za sprevodnike ni nič storilo in da je vsled tega potrebna posebna organizacija kategorije. Vzrok za to je iskati v tem, da je med tem ko so se na eni strani dosegli priboljški, se je na drugi vse podražilo. Na ta način je draginja pogoltnila strokovne uspehe železničarjev. Pri tem se pa čisto pozabi na dejstvo, da bi bile razmere obstoja za železničarje še mnogo slabše če bi organizacija ne bila dosegla uspehov. Priznati se pa mora, da so bili l. 1908 poduradniki precej na boljšem nego uslužbenci, nadalje se mora tudi priznati, da starejši ne morejo doseči končne plače. Vseh nedostatkov pa ni mogoče kar naenkrat iztebiti in da so se dosegla zboljšanja šele od leta 1905 naprej, ni kriva organizacija, temveč ljudje, ki so ostali od nje odstranjeni. Povodom zvišanja plač za mlajše uslužbence se je preuredilo plačilno razmerje starejših uslužbencev, ker bi bilo nevdržljivo, če bi bili uslužbenci z različnimi službenimi dobami v eni in isti plačilni stopnji. Radi povišanja začetne plače pa so se stareji uslužbenci čutili oškodovani, pri želez. ministerstvu je mrgolelo dedutacij in to je vsled tega mlajšim uslužbencem podaljšalo napredovalne roke, namesto, da bi jih bilo starejim primerno skróčilo. Takšne stvari so pa le mogoče, če ošbje ne umeva popolnoma stremljenja organizacije in ji ne zaupa. Gre se za doseglo skrajšanja napredovalnih rokov uslužbencem in omogočitev dosege končnih plač starejim uslužbencem in poduradnikom. Nadalje je ureditev stanarinskega vprašanja nujno potrebna. V tem oziru bi se dalo mnogo storiti z gradbo hiš, ker to bi gotovo vplivalo proti vedno naraščajočemu povišanju stanarin. Nedostatnost postranskih dohodkov je najobčutljivejša na južni železnici, ker se je na tej v tem oziru še malo doseglo in ker so bili južni železničarji glede postranskih dohodkov na boljšem nego državni železničarji, ki morajo južne šele dohiteti. Pri državnih železnicah treba doseči povišanje urnih doklad (Stundengelder) za sprevodnike pri tovornih vlakih za 2 vin., manipulacijskim sprevodnikom za 4 vin., zvišanje čakalnih pristojbin od 8 na 10 vin. in pol drugokratno zaračunanje urnih doklad za nočno službo. Sedanjemu železniškemu ministru gospodu Glombinskemu, ki je kot državni poslanec raznim kategorijam železničarjev obljubil svojo podporo v dosegu njihovih želj, bo kmalu dana prilika, da izpolni svoje obljube. V proračunskem odseku se bo zahtevalo potrebne svote za uresničenje najnujnejših želj poduradnikov, uslužbencev in delavcev in pri tej priliki se gospodu železniškemu ministru ne bo lahko posrečilo izmotati iz svojih prejšnjih obljub. Če se v proračunskem odseku ne uresničijo želje

železniških uslužbencev, so ti primorani stopiti v boj za izpolnitev svojih zahtev. (Burno odobravanje.)

Predno se je nadaljevala debata k tej točki dnevnega reda, je sođr. Schöber poročal o delu komisije za pregledovanje predlogov. Komisija za priporočala konferenci, naj zahteva po zastopnikih ošbja v centralni, kakor tudi v ravnateljskih personalnih komisijah *službenovrstilne liste* za sprevodnike po za te sestavljenih določbah. (Besedilo tozadavnega predloga in „določbe za službenovrstilne liste vlakospremnega ošbja“ smo že gori navedli. Ur.) Sođr. Herlinger je utemeljeval ta predlog ki je bil soglasno sprejet.

(Konec prihodnjic.)

RAZNE STVARI.

Benares, sveto mesto Indov je že izza davnih časov središče bramanske učenosti in cilj tisočev romarjev. Kdor umrje v zavetju Bramanov (duhovniške kaste) gre po indijski veri takoj v naročje božanstva. Mesto šteje 200.000 prebivalcev in je pod angleškim gospodstvom. V mestu, ki leži ob reki Ganges, se nahaja »samo« 1500 templjev in 270 mošej.

Bogastvo ruskih samostanov je ogromno. Razven zlatnine in drugih dragocenosti velike vrednosti posedujejo ruske cerkve in samostani ogromna zemljišča. Samo v petdesetih gubernijah evropske Rusije, brez ozira na rusko Poljsko, Kavkaz in azijski teritorij posedujejo grško-vzhodni samostani 739.777 desjatin (808.206 hektarov) zemljišč. Na ta način pride na vsakega meniha oziroma nuno okoli 43 hektarov zemljišča. Ruski kmet bi bil srečen, če bi s svojo družino vred posedoval toliko zemljišča. Nekateri samostani posedujejo latifundije neizmerne vrednosti, tako n. pr. Koševski 24.836 desjatin, Sarovski 26.329, Solovecki pa celo 66.000 desjatin. Razventega posedujejo v mestih mnogo hiš, tako n. pr. samo v Moskvi 146. V tem mestu imajo še druge cerkve 908 hiš. Temu primerno imajo višji predstojniki samostanskih uprav velikanske dohodke. Moskovski metropolit ima 81.000 rubljev (1 rubelj = 2 kroni 53 vin.), kijevski 84.000 rubljev, petrograjski 259.000 rubljev, novgorodski pa 307.500 rubljev letnih dohodkov.

Petinsedemdesetletni general kot dijak. Jako redek slučaj vedoželjnosti je, ako siv starec obiskuje vseučilišče. Ruski general E. Solotarev je dovršil konjiško šolo, akademijo generalnega štaba, juristično fakulteto Charkovskega vseučilišča, vojaško-juridčno akademijo in inženerski zavod. Kot kosaški polkovnik se je l. 1877 vdeležil rusko-turške vojne. Sedaj, v svojem 75. letu se je vpisal kot dijak v zdravniško fakulteto Petrograjskega vseučilišča. Solotarev hoče po dovršenih študijah še iti v inozemstvo, da tudi tam sliši sloveče zdravnike.

Kaj se porabi za en drednavt? Avstrijska mornarica dobi v šestih letih štiri nove drednavte, katerih vsak stane okoli 60 milijonov kron. Za enega velikana se porabi 21 odstotkov za železo in jeklo, ki stane kot neobdelan gradben material okoli 14 milijonov kron. Ladjin obod stane približno 5 milijonov, oklopje in stolpi 15 milijonov, topovi 20 milijonov, strelivo 10 milijonov, stroji in kotli 6 milijonov, električne naprave 2 milijona in ročno orožje 2 milijona kron. »Najcenejši« je torej obod in potem se vrstijo drugi važnejši deli, izmed katerih so topovi najdražji.

Za take stvari ima vlada vedno dosti denarja, ker ji ga meščanski poslanci slepo dovoljujejo, med tem ko vedno glasujejo proti ljudskim potrebam.

Zakonski načrt proti stavkam železničarjev na Francoskem.

Kakor že javljeno, je francoska vlada izdelala načrt zakona, ki jemlje železničarjem vsako pravico do stavke. Predlog razpada v dva dela, katerih prvi obsega posebno stroge določbe v zadevi takozvane sabotaže,

dočim se drugi del peča le z razsodišči, ki naj bi razsojalo v slučaju sporov. Zadnji del je večinoma posnetek enakih postav po nekaterih drugih državah, kjer pa so se ponajveč le slabo obnesle.

Tako določa načrt, da se vlako- in strojevodje in vse druge nastavljenice, ki vodijo vlak, ter čuvaje in zavirače, ki imajo skrbeti za varnost vlakov, kaznuje z ječo od 6 mesecev do 2 let, ako med službo zapuste vlak, službe ne nastopijo ali jo malo marno opravljajo.

Gledé sabotaže obsega načrt štiri člene. Prvi člen pravi, da kdor razdene ali napravi nerabno kako orodje ali druge predmete z namenom, da bi preprečil opravljanje javne službe ali obratovanje industrijskega ali trgovskega podjetja, ali da ga zabranjuje itd., se ga kaznuje z ječo od 1 meseca do 2 let in z globo od 50 do 1000 frankov. Ako je dejanje izvršil kak javen nastavljenec ali uslužbenec industrijskega ali trgovskega podjetja, nastopi kazen od 2 do 5 let. Poskus, četudi se ni posrečil, je ravnotako kazniv.

Člen drugi pravi, da zadene enaka kazen pomagače in tiste, ki so k dejanjem pozivljali, akoravno je poziv ostal brez uspeha.

Po členu tretjem so kaznjivi tudi tisti, ki potom časopisja pozivljejo na sabotažo.

Člen četrti navaja nekatere olajševalne okolščine.

Takozvana sabotaža je francoska specijaliteta, ki se je na Francoskem poslužujejo stavkajoči delavci in pod katero se razume razdejanje vseh predmetov v obratu, v katerem je stavka.

Drugi vladni predlog razpravlja o mirni poravnavi sporov ter omejitvi pravice do stavke.

Železniške uprave bodo morale v 6. mesecih potem, ko bo ta zakon uveljavljen, predložiti ministru javnih del vse naredbe, ki se tičejo delovnih in plačilnih razmer podrejenega jim ošbja. Če bo vlada zahtevala spremembe, katerim se železniške uprave ne bodo hotele ukloniti, bo odločil minister za javna dela.

Uprave železnic bodo morale po raznih krajih in podokrajih sklicovati seje, nanje povabiti izvoljene zastopnike vseh kategorij, kjer se bo redno, najmanj pa enkrat v letu razpravljalo o vprašanjih, ki se tičejo strokovnih, splošnih ali pa poedinih stvari. V ta namen se zahteva od železnic, da po raznih krajih sestavijo odbore, v katere minister javnih del na zahtevo prizadetih pokliče izvoljene zastopnike kategorij, ki naj skupno z zastopniki železniške uprave razpravljajo o zadevah, ki se tičejo interesov nastavljenecv in delavcev.

Na vsakem železniškem omrežju je ustanoviti poravnavni (zedinjevalni) urad, v katerem se morajo nahajati razni zastopnikov uprave še najmanj po dva zastopnika od vsake kategorije ter en tehnični uradnik kot nadzornik.

Železniške uprave morajo v teku 6. mesecev po uveljavljenju tega zakona predložiti ministerstvu javnih del vse svoje ukrepe, ki se tičejo volitev delavskih zastopnikov in odborov; ako se ne podvržejo, ukrepa minister sam po nasvetu državnega sveta.

Če splošnega spora ne poravna krajevni odbor, ga ali železniška uprava ali pa većin a delavskih zastopnikov odkaže glavnemu poravnavalnemu uradu. Na zahtevo pa poravnavalni odbor lahko tudi kar direktno razsoja o sporih, ki se tičejo vseh nastavljenecv v dotičnem okraju. Glavnemu odboru morata dati oba sporna dela na razpolago vse spise in pripomočke, ki so potrebni. Glavni odbor vodi po potrebi preiskavo na licu mesta in vrši lokalne ogledе. Razsoditi mora najkasneje v dveh mesecih. O uspehu se obvesti ministra javnih del, ki objavi pogoje poravnave.

Če je sporazum nemogoč, se spor predloži razsodišču. Člani prizadetih kategorij v glavnem odboru imenujejo 2 razsodnika. Ako je v sporu več kategorij, se določi razsodnike po odposlancih različnih

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačijo. Vaše spanje postane zdravo, Vaša dobra počutnost se zopet vrne, ako vporabljaate pristni Feller-jev fluid s znamko „Elsafluid“. Dvanajstotica za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 275 (Hrvatsko).

kategorij. Uprava imenuje 2 razsodnika. Ti štirje izvolijo enoglasno bodisi enega ali tri nadaljne razsodnike. Ako se ne morejo zediniti za enega ali vse tri razsodnike, tedaj določi ta del zastopnika enega razsodnika iz od senata (gosposke zbornice) in zbornice poslancev postavljene liste. Enako si izbereta zastopnika železniške uprave iz iste liste tudi enega zastopnika. Oba tako izvoljena razsodnika si izbereta še enega, t. j. sedmega v celem razsodišču. Ako se izvolitev prvih dveh ne posreči, se kar vse tri izreba iz liste.

Vsako tretje leto se v mesecu januarju izvoli v senatu 5 in v zbornici poslancev 10 oseb, ki se jih lahko pokliče (izvoli) za razsodnike. Izvoljene morejo biti le sledeče osebe: podpredsednik državnega sveta, predsednik vsklificnega sodišča kakor tudi zbornični predsedniki in svetniki kasacijskega dvora, sedanji in bivši francoski člani mirovnega sodišča v Haagu, člani akademije znanosti in akademije moraliških in političkih ved, predsedniki zbornic ter pariškega vsklificnega sodišča, dekani pravnih fakultet in bivši prisledniki delavskega prisveta.

Razsodniki se zbirajo v ministerstvu javnih del, lahko pa tudi drugje. Voditi smejo vsako preiskavo in vršiti ogled, ki se jim zde koristni. Sklepi so veljavni le, če so vsi navzoči. Če kdo odstopi, se takoj voli namestnika. Razsodbo se izreče v javni seji in se objavi.

Izrek mora obsegati dan, kdaj stopi razsodba v veljavo, in čas, za kateri velja. Ako je razsodba taka, da bi imela država radi nje kake stroške, stopi v veljavo šele tedaj, kadar jo odobrita obe zbornici (senat in zbornica poslancev).

Razsodba, ki obsega določbe, vsled katerih bi narastla železniški upravi finančijelna bremena, mora navesti tudi viro, iz katerih naj se te stroške pokrije, kakor: zvišanje tarifov ali kaj drugega. Ako uprava v teku treh mesecev po izreku razsodbe ni bila odškodovana, uveljavi lahko svoj zahtevek pri pristojnem sodišču, ki pa ne sme presegati od razsodnikov ocenjene višine.

Razsodbi mora železniška uprava ugoditi v zahtevanem času, ker sicer stori to minister javnih del na njene troške. Ravno tako se mora pokoriti razsodbi vsak železniški uslužbenec, ker sicer se ga lahko takoj brez ozira na službene predpise odstavi.

Vsem organizacijam, društvom in zvezam, če so postavno pripoznane ali ne, je prepovedano pozivati železniške nastavljenice in delavce k stavki, stavko pripravljati ali jo organizirati. Vsak prestop v tem smislu se kaznuje z globo od 50 do 200 frankov in z ječo od 14 dni do treh mesecev ali pa le z eno od obeh kazni. Odgovorni za dejanje so vsi, ki opravljajo v organizaciji kakšno funkcijo. Ako se je dejanje izvršilo v času spora, ki naj bi ga poravnalo razsodišče, nastopi kazen od 100 do 300 frankov, ter ječa od 2 mesecev do enega leta, odnosno samo ena obeh kazni. Olajševalne okolnosti so dopustne. V ponovnem slučaju nastopi dvojna mera.

Meščansko časopisje francosko pozdravlja ta korak vlade z največjim veseljem, ampak vprašanje je, če bo šlo v zbornici vse tako gladko, kakor si vlada želi.

Iz teh kratkih podatkov je razvidno, kakšno stališče zavzema francoska vlada, o kateri vedo naši meščanski demagogi toliko povedati, da je demokratična, da, celo socialnodemokratična. V resnici pa Briandov kabinet ni nič drugega, kakor zaščitnik kapitalističnih interesov, ki so pač povsod enaki. Lahko jeparadirati s frazami, ki zvane demokracijo, ampak vprašanje je, če se besede vjemajo z dejanji. In to se mora pri francoski vladi odločno zanikati. Francoska buržoazija je prav tako zagrizena sovražnica delavstva, kakor povsod drugod. Meščanstvo je le toliko časa napredno, dokler je to njemu v korist,

sicer se pa zveže z največjim nazadnjakom. Trditev, da je francoska vlada socialistična, je popolnoma ničeva, kar je razvidno že iz zakonske predloge, ki smo jo mavedli.

Železničarji! — Tovariši!

Nadomestne volitve za osobno-komisijo tržaškega ravnateljstva c. kr. državne železnice so razpisane. Volitev se vrši 20. t. m. Dogovorno s krajnimi skupinami »Splošnega pravovarstvenega društva za Avstrijo«, ki pripadajo tržaškemu tajništvu Vam predlagamo sledeče kandidate:

Za sluge.

ODBORNIKI:

a) Za centralno službo:

Galob Josip, uradni sluga pri ravnateljstvu v Trstu.

b) Za progovno-drževalno službo:

Eržen Fran, progni vravnavalec na Jesenicah.

c) Za postajno službo:

Pintar Josip, skladiščni naglednik na Jesenicah.

e) Za kurilniško službo:

Sbaschnig Josip, kurjač v Gorici.

NAMESTNIKI:

f) Za strojno službo:

Curhaletz Josip, strojevodni namestnik v Gorici.

g) Delarniška in materialna služba:

Valner Janez, strokovniški pomočnik na Jesenicah.

Za poduradnike.

ODBORNIKI:

e) Za kurilniško službo:

Kopp Josip, strojni mojster v Trstu.

f) Za strojno službo:

Petrič Josip, strojevodja v Ljubljani.

NAMESTNIKI:

d) Za vlakospremljevalno službo:

Koroschitz Karl, nadsprevodnik, Ljubljana.

e) Za kurilniško službo:

Grussel Alfred, strojni mojster v Gorici.

f) Za strojno službo:

Weidenthaler Rudolf, strojevodja v Gorici.

Sodrug! pokažite, da ste složni!

Za „Splošno prav in strokovno društvo v Avstriji“
Josip Kopač, tajnik.

Članišnica uredništva.

Nekdo, Trst. Anonimni dopisi romajo v koš. Če nimate toliko zaupanja do nas, da bi podpisali kar nam pošljite, Vam tudi mi ne moremo zaupati, ker moramo vendar vedeti, s kom imamo opraviti.

Dopisnikom. Zaostale dopise priobčimo prihodnjič.

Vsem krajevnim skupinam na znanje! — Važno!

V zadevi pristojbin, ki jih morajo društva plačevati, zahtevajo darčne oblastnike od naših posameznih krajevnih skupin izpovedbe v svrhu preračunavanja pristojbin.

Tozadevno prosi centrala, da vodstva krajevnih skupin v takih slučajih naznanijo dotični davčni oblastniki, da posamezne skupine niso samostojna društva in da napravi izpovedbe za preračunavanje pristojbin društveno vodstvo (centrala) na Dunaju za celo društvo pri dunajski finančni oblasti.

Centralno vodstvo.

Uslužbenici in delavci južne železnice pozor!

Sodrug! železničarji!

Mandat delegata in njegovega namestnika južne železnice za poklicno-zadružno zavarovalnico proti nezgodam kmalu poteče in treba se je pripraviti za nove volitve.

Zaupniki organiziranih železničarjev Vam priporočajo v izvolitev sledeče tovariše:

Kot delegata:

Robert Scherbaum, vlakovni revizor, Dunaj.

Kot namestnika:

Ljudevit Beer, strojevodja, Märzzuschlag.

Sodrug! tovariši!

Kandidata, ki Vam ju priporočajo zaupniki, sta iskušena moža, ki bosta gotovo v vsakem oziru storila svojo dolžnost v zastopanju svojih tovarišev. Glasujte torej le za kandidata, priporočena od zaupnikov.

Če bi se od strani naprejštopavljenih skušalo pri volitvah na kakoršenkoli način vplivati na volilce, naznanite to takoj uredništvu »Železničarja« v Trstu, ulica Boschetto 5.

Izvrševalni odbor organiziranih avstrijskih železniških uslužbenecv.

Konference.

V nedeljo dne 19. februarja 1911 ob 9. uri predpoldne se vrši v Celovcu, v Tuzlerjevi gostilni »Glockenbräu« St. Ruprechterstrasse konferenca čuvajskega osobja državno-železniških ravnateljskih okrajev Beljak in Trst z dnevnim redom:

1. Zahteve čuvajskega osobja in tozadevno zavzemanje stališča.
2. Slučajnosti.

Imena delegatov je naznaniti centrali najkasneje 16. t. m.

V soboto dne 18. februarja 1911 ob 9. uri predpoldne se vrši v Mariboru, gostilna Brosch (Puntigamer Bierdepôt) Mühlgrasse državna konferenca vratarjev južne železnice z dnevnim redom:

1. Poročilo članov personalne komisije in zavzemanje stališča glede zahtev vratarjev.
2. Slučajnosti.

Vršijo se sledeči shodi:

Jesenice. Dne 19. t. m. ob 7. uri zvečer se vrši v hotelu »pri Pošti« na Jesenicah občni zbor tukajšnje krajevnne skupine z običajnim dnevnim redom.

Poročevalec iz Dunaja in pa sodrug Kopač iz Trsta.

K obilni vdeležbi vabi O d b o r.

Dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v gostilni »International« ul. Boccaccio 25.

javen ljudski shod

z dnevnim redom:

1. Politični položaj in nova obremenitev ljudstva. 2. Občina in ljudske koristi. O prvi točki poroča sodr. Elbin Kristan.

Pridite vsi na ta shod!

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovza v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.